

Tema broja: VRHOVNI SUD SRBIJE

UVOD U TEMU BROJA

Redakcija

Svedoci smo velikih tranzicionih teškoća i sporog prihvatanja novih, evropskih i demokratskih standarda. Nepodeljeno je mišljenje da je, radi suočavanja sa tim teškoćama, reforma i demokratska transformacija pravosuđa presudni kriterijum uspešnosti tranzicije. U tom kontekstu, dostignuti kvalitet vrhovnog sudstva pokazuje se ne samo kao indikator uspešnosti reforme pravosuđa već i kao vesnik demokratske zrelosti svakog društva.

Vrhovno sudstvo je besumnje jedan od životno najvitalnijih delatnosti uopšte. Od njegovog rada zavisi sve: od odnosa u najvišim sferama vlasti i politike (naročito u vreme izbora), preko funkcionisanja institucija i ekonomskog života do sudbina svakog pojedinca budući da se, teoretski, o svakoj odluci sudova i tužilaštava sa svakom pojedinačnom aktu pravnih i fizičkih lica može izjasniti, i na kraju, meritorno odlučiti, Vrhovni sud. „Osnov svake berze je brza presuda“ govori jedna poznata izreka. Koliko su presude brze, kakvi su problemi da bi one dostigle svoju konačnost, pokušaćemo da objasnimo u narednim tekstovima.

Tema ovog broja „Pravde u tranziciji“ posvećena je, naime, radu i problemima vrhovnog sudstva u Srbiji. Nedavni događaji koje su vrh sudske vlasti doveli u žižu interesovanja javnosti, sumnje da je postojala korupcija u Vrhovnom sudu ali i najave predstavnika izvršne vlasti da će se započeti „demontaža“ pravosuđa, zatim predstavljanje Strategije reforme pravosuđa koju je podržala Svetska banka, kao i delikatni, rizični i u javnosti uvek prisutni predmeti iz oblasti organizovanog kriminala i ratnih zločina, opredelili su redakciju da u ovom broju posebnu pažnju obrati na uslove i stanje u vrhovnoj pravosudnoj instituciji.

U prvom prilogu na ovu temu novinar časopisa „Vreme“ Tanja Tagirov ističe, na primer, da u zapadnim zemljama nikome ne bi moglo da padne na pamet da osporava neki stav ili odluku najviše sudske instance. Naprotiv: tamo je vrhovna sudska vlast ako ne jača onda barem uglednija od izvršne pa i predstavničke vlasti. Kod nas, na žalost, to još uvek nije tako, ma koliko pojedinci iz samoga sudstva pokušavali svoju poziciju da predstavljaju kao nezavisnu i časnu i ma koliko pokušavali da umanje uticaj izvršne vlasti na svoj položaj i rad.

Situaciju u kojoj se danas nalazi sudstvo uopšte, pa i Vrhovni sud, obeležava doza nepoverenja javnosti u ovu granu vlasti. Ipak, mnogo je pozitivnih pomeranja o kojima su za ovaj broj pripremili seriju članaka i razgovora sa sudijama Vrhovnog suda, novinari „Poltike“ i „Glasa javnosti“ koji već godinama prate ovu materiju: Aleksandra Petrović i Ivan Stojković.

Ukazujući na početak da je Vrhovni sud Srbije osnovan je uredbom kneza Aleksandra Karađorđevića još 1846. godine i da danas ima 77 sudija i 83 savetnika suda, koji rade u četiri odeljenja – Krivičnom, Građanskom, Upravnom i Odeljenju sudske prakse, ovi vrsni poznavaoци prilika u pravosuđu razgovaraju sa najodgovornijim sudijama Vrhovnog suda Srbije koji sa stručnog i „esnafskog“ stanovišta, specijalno za naš časopis, govore o svakovrsnim problemima Vrhovnog suda. Nikola Latinović, predsednik Krivičnog odeljenja Vrhovnog suda ukazuje na jedan od najvećih problema koji tište ovu instituciju – preopterećenost. Sudija Predrag Trifunović, predsednik Građanskog odeljenja, ukazujući da su naši građani skloni parničanju, naglašava da svi važni imovinski i životni problemi građana dobijaju svoj krajnji epilog u Vrhovnom sudu Srbije. Milena Savatić, predsednica Upravnog odeljenja opisuje delatnost Suda u upravnoj oblasti, ukazujući i na posebno značajne ingerencije Suda u oblasti političkih izbora. U temi broja dali smo reč i najodgovornijim poslenicima koji se u Vrhovnom sudu bave ujednačavanjem sudske prakse, u njegovom Odeljenju sudske prakse, zatim uredniku Biltena sudske prakse Vrhovnog suda koji je, prema njegovim rečima, najtiražniji stručni časopis u Srbiji i, konačno, pripremama u našem pravosuđu da se konačno useli u svoju Palatu.

Naša je namera i želja da problematiku vrhovnog sudstva u Srbiji približimo našim čitaocima i najširoj javnosti budući da smo uvereni da je svaki korak u dobrom pravcu najviše sudske instance istovremeno i korak napred u ostvarivanju strateškog cilja ove i budućih generacija - ravnopravna integracija u evropsku porodicu naroda.